

Manual BarnSäkert

En kortfattad och praktisk beskrivning av arbetssättet och ett komplement till BarnSäkert-utbildningen, BarnSäkert-guiden och Rikshandboken Barnhälsovård

Författare:

Steven Lucas, Maria Engström, Therese Skogh, och Therese Norrman

Kontaktuppgifter Region Östergötland:

Christin Anderhov Eriksson, projektledare BarnSäkert Östergötland

Mail: christin.anderhov.eriksson@regionostergotland.se

Telefon: 070-513 09 82

Sofia Gustavsson, projektledare BarnSäkert Östergötland

Mail: sofia.m.gustavsson@regionostergotland.se

Telefon: 010-104 69 19 eller 072-583 82 02

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
BarnSäkerhet	4
BarnSäkert-modellen	5
Att integrera BarnSäkert i arbetsflödet på BVC	6
Informera föräldrarna om BarnSäkert	6
Skriftlig information	6
När ska BarnSäkert erbjudas	7
Tolk	7
Föräldraformuläret.....	8
Samtala om problem och lösningar	8
Flödesschema och motiverande fraser vid hinder och motstånd	8
Två föräldrar på rummet.....	9
Erbjudan att förmedla hjälp och stöd	9
Återbesök/telefonuppföljning till BHV-sjuksköterska.....	9
Hänvisning/remittering till resurser på Resurspaletten.....	10
Skriftlig information	10
Orosanmälan till socialtjänsten.....	10
Gemensamma hembesök tillsammans med BHV-sjuksköterska och familjebehandlare ...	11
Att erbjuda ett gemensamt hembesök	11
Motiverande fraser	12
Inför ett gemensamt hembesök.....	13
Innehåll i hembesök	14
Dokumentation	14
Bilaga 1	15
Bilaga 2	16
Bilaga 3	17

Inledning

De flesta barn i Sverige växer upp i en miljö som främjar deras hälsa och utveckling. Deras föräldrar har en förmåga att uppfatta och förstå barnets behov och en kapacitet att erbjuda det barnet behöver. Ändå är det många barn som växer upp i en miljö som inte är hälsosam, där föräldrarna har svårt att möta barnets behov eller utsätter barnet för våld. Detta sker inte i ett vakuum, sådana situationer uppstår när balansen mellan risk- och skyddsfaktorer störs på grund av omständigheter kring barnet och föräldrarna

Miljön som barnet lever i präglas av många faktorer hos barnet, föräldrarna och samhället runt omkring. Denna komplexa sammansättning av faktorer och interaktionerna mellan dem skapar förutsättningarna för det enskilda barnets livsvillkor. Hälsans, eller ohälsans, bestämningsfaktorer finns således i sfärerna som omger barnet, från barnets personliga egenskaper till föräldrarnas och familjens förutsättningar, andra närstående och nätverket kring familjen, förskola, skola och andra delar av närsamhället, det större samhället som barnet lever i och det globala samhället.

Hälsans bestämningsfaktorer kan vara av skyddande karaktär eller innebära en risk för sämre hälsa och utveckling. Skyddsfaktorer kan till exempel vara en god fysisk och psykisk hälsa hos barnet och föräldrarna, stabil familjeekonomi och ett starkt nätverk av närstående kring familjen. Riskfaktorer innefattar bland annat sårbarhet hos barnet eller föräldern, till exempel en kognitiv eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning, kronisk sjukdom eller föräldrars egna upplevelser av våld och försummelse under sin egen barndom. Sårbarhet hos barnet kan innebära ökade krav på föräldern, och därmed en ökad stress i föräldraskapet. Sårbarhet hos en förälder kan innebära svårigheter för föräldern att uppfatta, förstå och tillgodose barnets behov. Sårbarhet hos både barnet och föräldern kan innebära stora utmaningar och betydande risk att barnet påverkas negativt.

Barn har rätt att skyddas mot alla former av våld, vanvård, misshandel och övergrepp. Barn ska inte bli utnyttjade av sina föräldrar eller andra vårdnadshavare Barnkonventionens artikel 19

Andra faktorer som ökar risken att barn blir utsatta är bland annat missbruk eller psykisk ohälsa hos en förälder, fattigdom, våld mellan de vuxna i hemmet och betydande föräldrastress. Alla dessa kan påverka föräldraförmågan negativt och öka den allmänna stressen i familjen. Negativa spiraler kan uppstå där föräldrarnas stress triggar i gång otrygga eller utåtagerande beteenden hos barnet, vilket ytterligare ökar föräldrarnas stressnivå och skapar en grogrund för våld och försummelse när en förälders trösklar överskrids.

Barnhälsovårdens (BHV) mål är att främja barns hälsa och utveckling, förebygga ohälsa samt tidigt identifiera och initiera åtgärder vid problem i barns hälsa, utveckling och uppväxtmiljö med utgångspunkt från FN:s konvention om barnets rättigheter. Barnhälsovården är unik då vi träffar i stort sett alla förskolebarn och deras föräldrar, vi

träffar dem många gånger och vi har ett stort förtroende hos befolkningen. Hälsosamtalet som är en central del av varje besök på barnavårdscentralen (BVC) erbjuder ett naturligt tillfälle att identifiera risk- och skyddsfaktorer i barnets miljö.

För att uppnå en jämlik hälsa behöver barnhälsovården erbjuda generella insatser till alla barn och föräldrar och utökade insatser till dem med särskilda behov eller som riskerar sämre hälsa. I dagsläget finns nästintill inga evidensbaserade metoder inom barnhälsovården för att identifiera barn som lever i miljöer där de riskerar att fara illa. Det medför sannolikt att många barn blir utsatta där möjlighet kan ha funnits att fånga upp riskfaktorer och förebygga våld och försummelse.

Barn har rätt till bästa möjliga hälsa, tillgång till hälso- och sjukvård samt till rehabilitering. Traditionella sedvänjor som är skadliga för barns hälsa ska avskaffas

Barnkonventionens artikel 24

BarnSäkerhet

BarnSäkert är den svenska versionen av SEEK-modellen, och är ett tvärprofessionellt samarbete mellan barnhälsovården och socialtjänstens förebyggande verksamhet.

Målet med BarnSäkert är att erbjuda barn de bästa möjliga förutsättningarna för *en god och jämlik hälsa och utveckling* och *en barndom fri från våld och försummelse* genom att stödja föräldrar och stärka familjer.

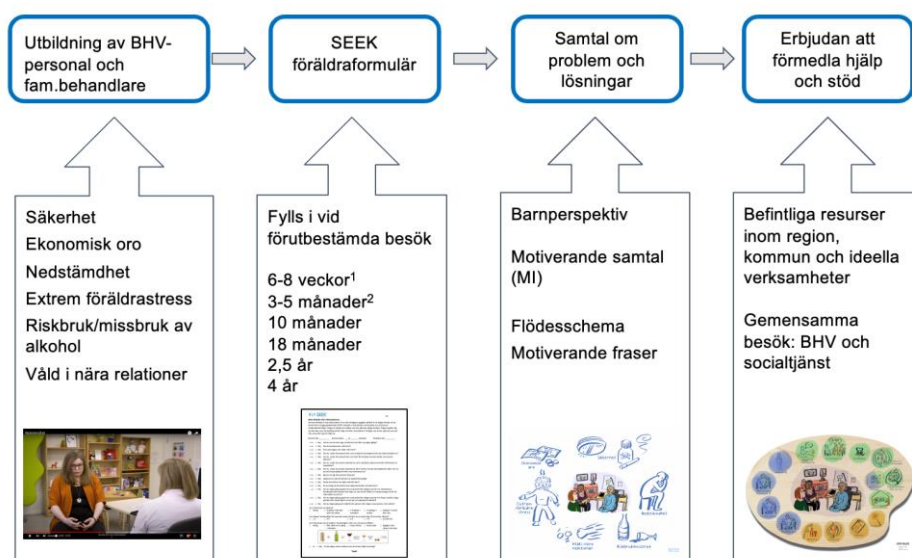
Genom att öka tillgängligheten i barnhälsovården och inom socialtjänstens förebyggande verksamhet för familjer som har särskilda behov eller riskerar sämre hälsa bidrar BarnSäkert till en mer jämlik hälsoutveckling.

BarnSäkert är en universell metod, vilket innebär att alla föräldrar som tar med sig barnet till någon av de sex förutbestämda hälsobesöken (enskilt till respektive förälder vid hälsobesöket när barnet är 6-8 veckor och 3-5 månader) erbjuds deltagande. Utifrån familjens behov och situation erbjuds familjen stöd och hjälp, tex uppföljande kontakt med BHV-sjuksköterskan, hänvisning till resurser utanför barnhälsovårdens organisation eller genom gemensamma hembesök tillsammans med BHV-sjuksköterska och socionom eller motsvarande från socialtjänstens förebyggande verksamhet.

De som arbetar i socialtjänstens förebyggande verksamhet har olika titlar till exempel föräldrarådgivare, föräldrastödjare, kurator, familjebehandlare osv. Vi har valt att använda titeln familjebehandlare i denna manual.

Upphovspersoner för BarnSäkert-modellen i Sverige och ansvariga för manualen är Steven Lucas och Maria Engström.

BarnSäkert-modellen

Gemensam utbildning: BHV-sjuksköterskor och familjebehandlare går en heldagsutbildning om BarnSäkert-modellen tillsammans. Utbildningen innehåller flera moment, bland annat undervisning om hur utsatthet tidigt i barndomen påverkar hälsa och utveckling, fördjupad kunskap om respektive riskfaktorer som ingår i modellen med fokus på hur barns livsvillkor påverkas av att växa upp i sådana miljöer. Under utbildningen varvas föreläsningar med filmer som visar exempel på samtal med föräldrar, praktiska och handfasta tips och råd och åhörarnas egna reflektioner kring arbetssättet.

Föräldraformuläret: Förälder/föräldrar som tar med sig barnet till hälsobesöket på barnavårdscentralen (BVC) vid sex förutbestämda besök erbjuds att besvara ett formulär med frågor om viktiga psykosociala riskfaktorer.

Samtal om problem och lösningar: Svaren på föräldraformuläret är ett underlag/utgångspunkt i ett samtal mellan förälder/föräldrarna och BHV-sjuksköterskan. Centrala komponenter i motiverande samtalsteknik (MI) används för att utforska familjens situation och vid behov, och tillsammans med föräldern/föräldrarna göra en planering för fortsatt stöd och hjälp. Samtalsstöd i form av flödesschema finns för respektive riskfaktor samt formuleringar/ fraser att använda för att öka motivation till förändring.

Erbjudan att förmedla hjälp och stöd: När föräldern har behov av stöd utanför barnhälsovårdens organisation finns resurser inom regionen, kommunen och den idéburna sektorns samlade på en Resurspalett. Varje kommun/stadsdel har en egen Resurspalett som innehåller information och kontaktuppgifter till nationella-, regionala- och lokala resurser.

Att integrera BarnSäkert i arbetsflödet på BVC

Informationen som framkommer från BarnSäkert kan på ett naturligt sätt flätas in i hälsosamtalet. Med hjälp av motiverande samtal och med ett hälsofrämjande och förebyggande förhållningssätt samtalar BHV-sjuksköterskan med familjen sedan om hälsa och livsstil med ett tydligt fokus på barnets hälsa och livsvillkor. Risk- och skyddsfaktorer kan identifieras och familjen erbjuds vid behov råd, stöd och hänvisning/remittering till vårdgrannar.

Hembesök är ett framgångsrikt sätt att bedriva hälsovård, framför allt till familjer som har behov av särskilt stöd. BarnSäkert är ett arbetssätt där hembesök kopplas till ett stödbehov identifierat med hjälp av BarnSäkert och/eller hälsosamtalet. När behov av stöd uppmärksammas i den här situationen är ett gemensamt hembesök med BHV-sjuksköterska och familjebehandlare att föredra.

En viktig del i modellen är det kollegiala utbytet och konsultation mellan BHV-sjuksköterskan och familjebehandlaren. Det kan tex handla om att få kunskap och förståelse för varandras yrkesroller och kompetenser. Det är viktigt att ses med en regelbundenhet utöver de gemensamma hembesöken för att lära känna varandra och bygga ett stabilt team.

Informera föräldrarna om BarnSäkert

Informera gärna i stora drag om BarnSäkert någon av de första gångerna ni träffar familjen. Berätta gärna på ett positivt och självklart sätt om familjebehandlaren t. ex i samband med att ni informerar om andra resurser knutna till barnhälsovården; MBHV-psykolog, logoped, barnspecialistmottagning.

Skriftlig information

Det finns två versioner av skriftlig föräldrainformation om BarnSäkert:

En kortare version som är översatt till de vanligaste språken. Visa föräldern informationsbrevet första gången hen erbjuds att besvara föräldraformuläret. Ett tips är att plasta in några exemplar och som sedan finns lättillgängligt under hälsobesöket. Vi rekommenderar att ni även sätter upp informationsbreven på anslagstavlan i väntrummet eller annan lämplig plats på BVC.

För föräldrar som önskar ytterligare information finns ett längre informationsbrev. Det finns tillgängligt på svenska och engelska. Samtliga informationsbrev finns tillgängliga för utskrift på BarnSäkerts webbplats (BarnSakert.se).

När ska BarnSäkert erbjudas

BarnSäkert erbjuds till alla föräldrar som tar med barnet till nedanstående sex förutbestämda hälsobesök på BVC:

- Hälsobesöket vid **6–8 veckor** – BarnSäkert erbjuds *enskilt till den födande föräldern*. BarnSäkert kan genomföras vid samma besök som EPDS alternativt genomförs respektive metod vid två separata besök
- Hälsobesöket vid **3–5 månader** - BarnSäkert erbjuds *enskilt till den icke födande föräldern*. BarnSäkert kan erbjudas vid samma besök som Samtal med icke födande förälder alternativt genomförs respektive metod vid två separata besök
- Vid hälsobesöken **10 månader, 18 månader, 2,5 år och 4 år** - BarnSäkert erbjuds till den eller de föräldrar som är med vid besöket. När båda föräldrarna kommer besvarar de varsitt formulär

BarnSäkert kan utöver ovanstående besök också erbjudas vid andra hälsobesök vid behov, exempelvis när man träffar en familj som är nyinflyttad.

Exempel på formulering när föräldraformuläret erbjuds

"Det här formuläret innehåller frågor om saker som påverkar många familjers liv. Vi går igenom det kort idag. Ibland kan man behöva extra stöd och hjälp, då kan jag och en kollega från (socialtjänstens förebyggande verksamhet) komma hem till er"

Om barnet *bor och lever* tillsammans med annan person än förälder/föräldrar, t ex familjehemsföräldrar, farmor/farfar eller morfar/mormor kan föräldraformuläret besvaras av den personen.

Tolk

Det är viktigt att tolk är med på alla samtal där det behövs, både på mottagningen och vid hembesök. Det är en stor fördel att det är tolkar som är inarbetade och förstår det som ska förmedlas.

"Behöver någon av er en tolk? Vi använder gärna tolk, även om bara en förälder är i behov av det. Det underlättar både för oss och för er"

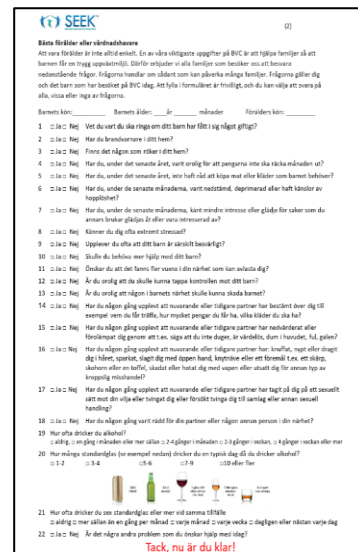

Föräldraformuläret

Föräldraformuläret består av frågor om de psykosociala riskfaktorerna som ingår i modellen; barnsäkerhet, ekonomisk oro, symtom på nedstämdhet, föräldrastress, våld i nära relationer och riskbruk/missbruk av alkohol. Formuläret har totalt 17 frågor. En översikt på hur frågorna är grupperade utifrån respektive riskfaktor finns i bilaga 1

Erbjud föräldern/föräldrarna att besvara föräldraformuläret tidigt i besöket, gärna direkt efter hälsnings- och inledningsfraser. Dels spar ni tid, dels blir det ett logiskt flöde där ni kan integrera samtalet i hälsobesöket.

Föräldraformuläret besvaras med fördel på en iPad. Det underlättar i ert arbete då ni slipper trycka upp mängder med papperskopior, statistiken från er BVC blir komplett och föräldrar tycker om att svara på en iPad.

Föräldraformuläret finns översatt på arabiska, bengali, dari, engelska, finska, kurmanji, ryska, somaliska, sorani, svenska, thai, tigrinja och turkiska.

Samtala om problem och lösningar

När föräldern/föräldrarna har svarat på frågorna, titta snabbt igenom svaren för att få en överblick. Kommentera föräldrarnas svar även om när inget behov av stöd identifierats.

"Hur kändes det att svara på frågorna?"

"Är det något som du vill fråga om eller kommentera?"

När behov av stöd identifieras inom ett eller flera riskområden genomförs ett kort MI-baserat samtal för att utforska mer om familjens situation, och tillsammans med förälder/föräldrarna göra en planering utifrån behovet av hjälp och stöd. Det är viktigt att samtalet har ett tydligt barnperspektiv.

Du kan läsa mer om Motiverande samtal på [Rikshandboken.se](https://rikshandboken.se)

Utfallsmallen för föräldraformuläret finns i bilaga 2.

Flödesschema och motiverande fraser vid hinder och motstånd

I BarnSäkert-guiden ("spiralblocket") finns flödesschema med förslag på hur ett kort samtal med föräldern kan hållas för varje riskfaktor. Det primära syftet med samtalet är att snabbt få en uppfattning om barnet och familjens situation och vilken form av stöd och/eller hjälp som familjen behöver. För varje riskfaktor finns också förslag på motiverande fraser och som kan användas för att motivera föräldrar att göra förändringar eller ta emot hjälp och stöd.

TVÅ FÖRÄLDRAR PÅ RUMMET

Kommer två föräldrar till hälsobesöket där BarnSäkert ingår ska båda föräldrar erbjudas att besvara föräldraformuläret *om det inte är direkt olämpligt utifrån BHV-sjuksköterskans bedömning*. En olämplig situation kan exempelvis vara att BHV-sjuksköterskan har kännedom om våld i familjen eller att det är en pågående vårdnadstvist.

Det är viktigt, utifrån barnets perspektiv, att barnets båda föräldrar får en möjlighet att berätta om sin situation.

När föräldraformuläret lämnas ut till båda, berätta tydligt hur det kommer gå till.

"Nu ska ni båda få fylla i ett formulär och jag brukar göra så att vi går igenom det tillsammans efteråt. Är det okej för er eller vill ni göra på något annat sätt?"

Återkoppla igen då föräldrarna fyllt i föräldraformuläret;

"Hur kändes det att fylla i formuläret? Var det något som var konstigt? Är det fortfarande okej att vi pratar lite om hur ni fyllt i tillsammans?"

Viktigt att tänka på: Ibland kan samtal med förälder/föräldrar behöva ske vid ett annat tillfälle. Till exempel om det är olämpligt att samtala inför barnet eller syskon som är med, om den ena föräldern önskar samtala enskilt eller om tiden inte räcker till. I dessa fall bokas ett nytt hälsobesök eller telefonuppföljning.

Om det i samtalet framkommer problem som föräldern inte angav i föräldraformuläret eller om det visar sig att föräldern har missuppfattat en fråga, kan du om möjligt justera i föräldraformuläret i efterhand.

ERBJUDAN ATT FÖRMEDLA HJÄLP OCH STÖD

Förutom samtalet som BHV-sjuksköterskan har med föräldern/föräldrarna i samband med att föräldraformuläret besvaras kan, utifrån behov, ett eller flera alternativ erbjudas:

- Återbesök/telefonuppföljning till BHV-sjuksköterska
- Hänvisning/remittering till resurser på Resurspaletten
- Hembesök tillsammans med BHV-sjuksköterska och familjebehandlare Se särskilt avsnitt på sidan 10.
- Skriftlig information
- Orosanmälan till socialtjänsten

ÅTERBESÖK/TELEFONUPPFÖLJNING TILL BHV-SJUKSKÖTERSKA

Det kan vara svårt för föräldrar som lever med stresspåslag att ha energi för att själv kontakta föreslagna resurser. Du kan därför med fördel erbjuda dig att hjälpa föräldern med det. Det är viktigt att följa upp samtalet och/eller de planerade åtgärderna en tid efter besöket. Boka gärna in ett uppföljande hälsobesök på BVC/telefonuppföljning med familjen.

För vårdgivare, kunskapsstöd, Barns och ungdomsårshälsa, Barnhälsovård, BarnSäkert i Östergötland

Skriftlig information

Orosanmälan till socialtjänsten

Regionala rutiner för orosanmälan finns på 1177 för vårdgivare –Barn som far illa rutiner och riktlinjer

Gemensamma hembesök tillsammans med BHV-sjuksköterska och familjebehandlare

Syftet med de gemensamma hembesöken är att i samarbete utifrån respektive kompetens, tillsammans erbjuda hjälp och stöd till familjen. Det fortsatta arbetet med familjens stödbehov, sker utifrån en gemensam planering och utvärdering.

Att erbjuda ett gemensamt hembesök

Gemensamma hembesök erbjuds till familjer där det på något sätt framkommer ett behov av information eller stöd kring barnets hälsa eller livssituation utifrån identifierade behov utifrån föräldraformuläret och/eller problem som framkommer inom ramen för hälsosamtalet. Det kan handla om vanliga problem som man möter inom BHV, tex föräldrar som uttrycker oro eller stress kring att hantera svårigheter med mat och sömn, barnets känslor och behov, föräldrarelationen, bristande nätverk osv. Det kan också handla om att föräldrar vill ha information om vilket stöd som finns eller att man tillsammans med föräldrarna vill utforska mer kring familjens situation

Tänk på
att ha en låg
tröskel till att
erbjuda

Utgångspunkten är att tröskeln till att erbjuda gemensamma hembesök ska vara låg, Erbjudandet bör särskilt beaktas i samband med föräldrastress och när behov av stöd identifieras inom två eller flera riskområden.

Berätta om samarbetet mellan BHV och familjebehandlare i samband med att föräldern erbjuds att besvara föräldraformuläret.

Tänk på
att gemensamma
hembesök kan
erbjudas under hela
perioden som barnet
är inskrivet på BVC

Förslag på formuleringar vid erbjudande om gemensamt hembesök

"På vår mottagning har vi förmånen att samarbeta med kommunens familjebehandlare och vi kan därför erbjuda alla utifrån behov hembesök tillsammans"

"Det är inte alltid lätt att vara förälder och det är normalt att behöva lite tips och råd ibland. Vi har möjlighet att erbjuda ett hembesök tillsammans med kommunens familjebehandlare. Hen heter och vi har gjort många hembesök tillsammans som brukar bli väldigt bra"

"Det låter som att ni har det tufft. Det är normalt att behöva hjälp ibland när man fastnat i en situation. Jag och kommer gärna hem till er och pratar mer om hur vi skulle kunna hjälpa er

Motiverande fraser

Förslag på formuleringar när behov av stöd identifierats inom flera riskområden, men att det i hälsosamtalet framkommer att föräldern inte upplever att det är problem

"... är tyvärr vanliga problem, utifrån min erfarenhet vet jag att det kan vara svårt för både föräldrar och barn när det är så."

"du säger att det inte påverkar ditt barn nu, min erfarenhet säger att det kan komma att göra det på sikt så det kan vara en god idé att ändå få lite tips och råd kring just er situation"

I BarnSäkert-guiden finns fler förslag på motiverande fraser.

Det är viktigt att uppmuntra barnets alla föräldrar/omsorgspersoner att vara med vid hembesöket. Även om föräldrarna är separerade, kan samtliga föräldrar erbjudas att delta. Utgå från vad som bäst främjar barnets hälsa och livssituation.

"Finns det någon tid när ni båda kan vara med? Det är alltid bra att båda/samtliga föräldrar eller annan viktig person får möjlighet att beskriva/berätta/höra och få möjlighet att ställa frågor"

Om hembesök inte är möjligt eller om föräldrarna är tveksamma att träffas hemma, erbjud besök på mottagningen tillsammans med familjebehandlare.

"Det är inget måste, att ta emot hembesök, men vi gör det gärna. Är det ok att vi ses på mottagningen i stället? Det viktiga är att ni känner er trygga och får det stöd ni behöver"

Om barnet inte bor med sin förälder/sina föräldrar, erbjud hembesök till den eller dem som barnet bor och lever tillsammans med, det kan till exempel vara familjehemsföräldrar, farmor/farfar, mormor/morfar. Bonusföräldrar erbjuds deltagande i samråd med barnets vårdnadshavare.

Om föräldrar är tveksamma kan ytterligare besök på mottagningen öppna dörren till ett hembesök senare. Viktigt att tänka på är möjligheten att följa upp över tid och återkomma med erbjudandet vid flera tillfällen. Ibland behöver tanken få mogna hos föräldern.

De gemensamma hembesöken är en riktad insats inom det nationella BHV-programmet, grundregeln är att barnen även besöker BVC enligt det universella programmet.

Inför ett gemensamt hembesök

- För att underlätta er gemensamma planering, rekommenderas att ni har återkommande tider avsatta i respektive tidböcker för de gemensamma besöken.
- ⊖ När BHV-sjuksköterskan träffar en familj där gemensamt hembesök aktualiseras erbjuds familjen, under pågående hälsobesök, en tid för detta.
- Utifrån sekretess bör familjebehandlaren endast informeras kortfattat utan detaljer om anledning till besöket och vilka personer som kommer att vara med. BHV-sjuksköterskan inhämtar föräldrarnas samtycke att dela kort information med familjebehandlaren inför besöket, förslagsvis adress, ålder på barn och vilka riskområden på föräldraformuläret som har identifierats.

Innehåll i hembesök

Hembesöken utgår från BHV-sjuksköterskans och familjebehandlarens ordinarie arbetssätt och respektive nuvarande kompetens, liknande ett extra hembesök eller extra hälsobesök på mottagningen i dagsläget. Fokus är barnets hälsa och livssituation och de stödbehov som framkom i hälsosamtalet. Utforska mer om barnet och familjens livssituation, hälsa och eventuella livshändelser. Använd gärna samtalskartan, den ger stöd och struktur för barn, föräldrar och er i samtalet. Introducera familjebehandlaren i samtalet. Uppmuntra föräldrarna att själva berätta om sin situation.

Det är BHV-sjuksköterskans och familjebehandlarens gemensamma bedömning för varje specifik familj som avgör antalet hembesök och tidsintervall mellan besöken. Vanligtvis genomförs 1–3 hembesök per familj. Utgångspunkten är att barnet är med på besöket om det inte är direkt olämpligt

Dokumentation

Dokumentation sker enligt befintliga rutiner i BHV-journalen.

Bilaga 1

Föräldraformuläret innehåller 19 frågor om psykosociala riskfaktorer. Nedan visas grupperingen av vilka frågor som ingår i respektive riskfaktor

Frågor om barnsäkerhet:

- Vet du vart du ska ringa om ditt barn har fått i sig något giftigt?
- Har du brandvarnare i ditt hem?
- Finns det någon som röker i ditt hem?

Frågor om ekonomisk oro:

- Har du, under det senaste året, varit orolig för att pengarna inte ska räcka månaden ut?
- Har du, under det senaste året, inte haft råd att köpa mat eller kläder som barnet behöver?

Frågor om nedstämdhet:

- Har du, under de senaste månaderna, varit nedstämd, deprimerad eller haft känslor av hopplöshet?
- Har du, under de senaste månaderna, känt mindre intresse eller glädje för saker som du annars brukar glädjas åt eller vara intresserad av

Frågor om föräldrastress

- Känner du dig ofta extremt stressad?
- Upplever du ofta att ditt barn är särskilt besvärligt?
- Skulle du behöva mer hjälp med ditt barn?
- Är du orolig att du skulle kunna tappa kontrollen mot ditt barn?

Frågor om våld i nära relationer:

- Är du orolig för att någon i barnet närhet skulle kunna skada barnet?
- Har du någon gång upplevt att nuvarande eller tidigare partner har bestämt över dig t.ex. vem du får träffa, hur mycket pengar du får ha, vilka kläder du ska ha?
- Har du någon gång upplevt att nuvarande partner eller tidigare partner har nedvärderat eller förolämpat dig genom att säga att du inte duger, är värdelös, dum i huvudet, ful, galen?
- Har du någon gång upplevt att nuvarande eller tidigare partner har knuffat, nypt eller dragit dig i håret, sparkat, slagit dig mer öppen hand, knytnäve eller ett föremål t.ex. ett skärp, ett skohorn eller en toffel, skadat eller hotat dig med vapen eller utsatt dig för annan typ av kroppslig misshandel?
- Har du någon gång upplevt att nuvarande eller tidigare partner har tagit på dig på ett sätt mot din vilja eller tvingat dig eller försökt tvinga dig till samlag eller annan sexuell handling?
- Har du någon gång varit rädd för din partner eller någon annan person i din närhet?

Frågor om riskbruk/missbruk av alkohol (alla frågorna har fem svarsalternativ):

- Hur ofta dricker du alkohol?
- Hur många "standardglas" dricker du en typisk dag då du dricker alkohol?
- Hur ofta dricker du sex sådana "standardglas" eller *mer* vid samma tillfälle?

Bilaga 2

Föräldraformulärets utfallsmall

(D)

Bästa förälder eller vårdnadshavare

Att vara förälder är inte alltid enkelt. En av våra viktigaste uppgifter på BVC är att hjälpa familjer så att barnen får en trygg uppväxtmiljö. Därför erbjuder vi alla familjer som besöker oss att besvara nedanstående frågor. Frågorna handlar om sådant som kan påverka många familjer. Frågorna gäller dig och det barn som har besöket på BVC idag. Att fylla i formuläret är frivilligt, och du kan välja att svara på alla, vissa eller inga av frågorna.

Barnets kön: _____ Barnets ålder: ____ år ____ månader Förälders kön: _____

- ☐ Ja ☒ Nej Vet du vart du ska ringa om ditt barn har fått i sig något giftigt?
- ☐ Ja ☒ Nej Har du brandvarnare i ditt hem?
- ☒ Ja ☐ Nej Finns det någon som röker i ditt hem?
- ☒ Ja ☐ Nej Har du, under det senaste året, varit orolig för att pengarna inte ska räcka månaden ut?
- ☒ Ja ☐ Nej Har du, under det senaste året, inte haft råd att köpa mat eller kläder som barnet behöver?
- ☒ Ja ☐ Nej Har du, under de senaste månaderna, varit nedstämd, deprimerad eller haft känslor av hopplöshet?
- ☒ Ja ☐ Nej Har du, under de senaste månaderna, känt mindre intresse eller glädje för saker som du annars brukar glädjas åt eller vara intresserad av?
- ☒ Ja ☐ Nej Känner du dig ofta extremt stressad?
- ☒ Ja ☐ Nej Upplever du ofta att ditt barn är särskilt besvärligt?
- ☒ Ja ☐ Nej Skulle du behöva mer hjälp med ditt barn?
- ☒ Ja ☐ Nej Är du orolig att du skulle kunna tappa kontrollen mot ditt barn?
- ☒ Ja ☐ Nej Har du någon gång upplevt att nuvarande eller tidigare partner har nedvärderat, förolämpat eller bestämt över dig t.ex. vem du får träffa, hur mycket pengar du får ha, vilka kläder du ska ha?
- ☒ Ja ☐ Nej Har du någon gång upplevt att nuvarande eller tidigare partner har hotat, knuffat, slagit, sparkat eller utsatt dig för annan typ av kroppslig misshandel?
- ☒ Ja ☐ Nej Har du någon gång varit rädd för din partner eller någon annan person i din närhet?

Hur ofta dricker du alkohol?

- 0 Aldrig 1 En gång i månaden eller mer sällan 2 2-4 gånger i månaden 3 2-3 gånger i veckan 4 4 gånger i veckan eller mer

Hur många "standardglas"(se exempel nedan) dricker du en typisk dag då du dricker alkohol?

- 0 1-2 1 3-4 2 5-6 3 7-9 4 10 eller fler

Hur ofta dricker du sex sådana "standardglas" eller mer vid samma tillfälle?

- 0 Aldrig 1 Mer sällan än en gång i månaden 2 Varje månad 3 Varje vecka 4 Dagligen eller nästan varje dag

Tolkning:

Maxpoäng 12

5 poäng och högre hos män talar för riskbruk

4 poäng och högre hos kvinnor talar för riskbruk

- ☐ Ja ☐ Nej Är det några andra problem som du önskar hjälp med idag?

Tack!

Bilaga 3

Föräldraformulär, Östergötland, Svenska

Bästa förälder eller vårdnadshavare

Att vara förälder är inte alltid enkelt. En av våra viktigaste uppgifter på BVC är att hjälpa familjer så att barnen får en trygg uppväxtmiljö. Därför erbjuder vi alla familjer som besöker oss att besvara nedanstående frågor. Frågorna handlar om sådant som kan påverka många familjer. Frågorna gäller dig och det barn som har besöket på BVC idag. Att fylla i formuläret är frivilligt, och du kan välja att svara på alla, vissa eller inga av frågorna.

Barnets kön: _____ Barnets ålder: ____ år _____ månader Förälders kön: _____

- 1 ☐ Ja ☐ Nej Vet du vart du ska ringa om ditt barn har fått i sig något giftigt?
- 2 ☐ Ja ☐ Nej Har du brandvarnare i ditt hem?
- 3 ☐ Ja ☐ Nej Finns det någon i ditt hem som röker?
- 4 ☐ Ja ☐ Nej Har du, under det senaste året, varit orolig för att pengarna inte ska räcka månaden ut?
- 5 ☐ Ja ☐ Nej Har du, under det senaste året, inte haft råd att köpa mat eller kläder som barnet behöver?
- 6 ☐ Ja ☐ Nej Har du, under de senaste månaderna, varit nedstämd, deprimerad eller haft känslor av hopplöshet?
- 7 ☐ Ja ☐ Nej Har du, under de senaste månaderna, känt mindre intresse eller glädje för saker som du annars brukar glädjas åt eller vara intresserad av?
- 8 ☐ Ja ☐ Nej Känner du dig ofta extremt stressad?
- 9 ☐ Ja ☐ Nej Upplever du ofta att ditt barn är särskilt besvärligt?
- 10 ☐ Ja ☐ Nej Skulle du behöva mer hjälp med ditt barn?
- 11 ☐ Ja ☐ Nej Önskar du att det fanns fler vuxna i din närhet som kan avlasta dig?
- 12 ☐ Ja ☐ Nej Är du orolig att du skulle kunna tappa kontrollen mot ditt barn?
- 13 ☐ Ja ☐ Nej Är du orolig att någon i barnets närhet skulle kunna skada barnet?
- 14 ☐ Ja ☐ Nej Har du någon gång upplevt att nuvarande eller tidigare partner har bestämt över dig till exempel vem du får träffa, hur mycket pengar du får ha, vilka kläder du ska ha?
- 15 ☐ Ja ☐ Nej Har du någon gång upplevt att nuvarande eller tidigare partner har nedvärderat eller förolämpat dig genom att t.ex. säga att du inte duger, är värdelös, dum i huvudet, ful, galen?
- 16 ☐ Ja ☐ Nej Har du någon gång upplevt att nuvarande eller tidigare partner har knuffat, nypt eller dragit dig i håret, sparkat, slagit dig med öppen hand, knytnäve eller ett föremål t.ex. ett skärp, skohorn eller en toffel, skadat eller hotat dig med vapen eller utsatt dig för annan typ av kroppslig misshandel?
- 17 ☐ Ja ☐ Nej Har du någon gång upplevt att nuvarande eller tidigare partner har tagit på dig på ett sexuellt sätt mot din vilja eller tvingat dig eller försökt tvinga dig till samlag eller annan sexuell handling?
- 18 ☐ Ja ☐ Nej Har du någon gång varit rädd för din partner eller någon annan person i din närhet?
- 19 Hur ofta dricker du alkohol?
☐ aldrig, ☐ en gång i månaden eller mer sällan ☐ 2-4 gånger i månaden ☐ 2-3 gånger i veckan, ☐ 4 gånger i veckan eller mer
- 20 Hur många standardglas (se exempel nedan) dricker du en typisk dag då du dricker alkohol?
☐ 1-2 ☐ 3-4 ☐ 5-6 ☐ 7-9 ☐ 10 eller fler

- 21 Hur ofta dricker du sex standardglas eller mer vid samma tillfälle
☐ aldrig ☐ mer sällan än en gång per månad ☐ varje månad ☐ varje vecka ☐ dagligen eller nästan varje dag
- 22 ☐ Ja ☐ Nej Är det några andra problem som du önskar hjälp med idag?

Tack, nu är du klar!